

PM 2016:40 RIII+IV (Dnr 110-1930/2015)

Välja Yrke (SOU 2015:97)

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid den 29 februari 2016

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen "Välja yrke" (SOU 2015:97) hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarråden Olle Burell och Emilia Bjuggren anför följande.

Ärendet

Yrkesprogramsutredningens slutbetänkande "Välja Yrke" har remitterats till kommunstyrelsen för yttrande. Utredningen presenterar ett antal förslag med syfte att stärka den gymnasiala yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft, att underlätta ungdomars övergång från skola till arbetsliv och att förstärka den nationella kompetensförsörjningen.

Många unga söker arbete samtidigt som många arbetsgivare är oroliga för sin kompetensförsörjning. Intresset för gymnasieskolans yrkesutbildningar är vikande. Yrkesprogramutredningen tillsattes, med uppdrag att lämna förslag som stärker den gymnasiala yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft, underlättar ungdomars övergång från skola till arbetsliv samt förstärker den nationella kompetensförsörjningen. Yrkesprogramutredningen har i sitt arbete valt att utgå från olika typer av insatser som behövs för att öka yrkesutbildningars attraktivitet. För det första behöver elever få ett bättre beslutsunderlag inför gymnasievalet. För det andra behöver tillgången till yrkesutbildning förbättras. För det tredje behöver utbildningarnas kvalitet förbättras genom en starkt samverkan med arbetsmarknaden.

Remissen finns att läsa i sin helhet på [Regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret ställer sig i stort positivt till förslagen i betänkandet. Kontoret instämmer i att studie- och yrkesvägledningen ska utgöra ett viktigt stöd och att det finns potential i att låta elever i åk 8 och 9 genomföra praktisk

arbetslivsorientering (prao) på ett yrkesprogram. Obligatorisk prao anses inte vara det enda och bästa sättet, det viktigaste är att prao har tydligt syfte och mål. Värdegrundsarbetet inom yrkesprogrammen måste stärkas och det krävs en bredare samhällsövergripande analys för att attrahera nya grupper av elever till yrkesprogrammen. Kontoret välkomnar förslag om en utvecklad och fördjupad samverkan med branschorganisatorer och ser särskilt positivt på den femåriga försöksverksamheten med branschskolor inom vissa yrkesområden.

Arbetsmarknadsnämnden är i huvudsak positiv till förslagen i betänkandet. Det är positivt att branschskolor ska kunna erbjuda både validering och fortbildning för yrkesverksamma personer. För det krävs ett brett samarbete och man bör ställa krav på yrkeslärarnas pedagogiska utbildning. Arbetsmarknadsnämnden anser att det är viktigt att arbetsmarknads- och utbildningssystemets olika delar samverkar med varandra och med det omgivande samhället. Samverkan mellan kommuner anses vara bra, men de ställer sig tveksamma till att det ska vara ett villkor för statsbidraget att söka tillsammans med tre andra kommuner. Vad gäller förutbildningar på gymnasial nivå anses att sådan utbildning kan rymmas inom den kommunala vuxenutbildningen men i samverkan med yrkeshögskolan. Slutligen anför nämnden att vägledning och stöd i studier är av avgörande betydelse. Fler yrkesvägledartjänster behövs och en ny utredning om studie- och yrkesvägledning är välbehövad. En sådan bör komma med förslag om hur fler kan utbildas.

Utbildningsnämnden ställer sig generellt positiv till förslagen men anser att prao inte bör göras obligatorisk. Nämnden anser att det idag finns många olika former för att ge elever ökad insikt och förståelse för arbetsliv och branscher, och att en reglering kan medföra inskränkningar i andra arbetssätt kring praktisk arbetslivsorientering. Nämnden anser att villkoret att minst tre kommuner samverkar och ansöker om statsbidrag måste tillämpas med omdöme. Kommuners storlek och läge kan avgöra om samverkan är lämplig eller inte. Det kan finnas fall där en enskild kommun ska kunna ha rätt att söka statsbidrag. Vidare anser nämnden att det är bra med ett värdegrundsarbete för att uppmuntra till mindre könsstereotypa utbildningsval. De råd som idag finns behöver ha ett tydliggörande vad gäller deras formella roll inom Skolverket. De lokala programråden varierar i förekomst och innehåll och det krävs stödjande och uppföljande åtgärder. Vidare understryker nämnden behovet av samverkan mellan kommuner och branscher. Försöksverksamhet är positivt.

Våra synpunkter

Elever behöver ha mer kontakt med arbetslivet, inte mindre. På olika sätt behöver vi se till att matchningen mot arbetsmarknaden påbörjas tidigt och det gör vi i samverkan. Slutbetänkandet har många bra förslag och i huvudsak är vi positiva till dem.

Vi vill understryka vikten av prao i skolorna. Unga får tidigt insyn, insikter och praktik i arbetslivet genom den. Det är inte tillräckligt att skolor bjuder in arbetslivsföreträdare till skolorna eller att elever gör studiebesök för att främja elevernas kontakt med arbetslivet. Skolornas prioriteringar avseende deras arbetslivsorientering bör ske nära elevernas behov och skolans sammanhang.

Vi delar utbildningsförvaltningens synpunkt om att man inte ska kräva ett obligatorium avseende prao så som utredningen föreslår. Anledningen är att

skolornas lokala kontext och egna arbete med arbetslivsanknytning, både prao och arbetslivsorientering, samt samverkan med arbetslivsföreträdare, behöver styra deras prioriteringar och upplägg av verksamheten. Ett obligatorium riskerar att få effekten att det blir skolornas enda verksamhet avseende arbetslivsorienterande verksamhet. Det är dock viktigt att prao även fortsättningsvis är en grundläggande del av stadens skolors arbetslivsorienterande verksamhet.

Vi vill vidare tillägga att professionsutvecklingen för studie- och yrkesvägledarna är viktig och välkommen att det utredas. Studie- och yrkesvägledare behövs för att visa elever framtidens möjligheter, för att förbereda dem för de val de står inför och bredda deras perspektiv på arbetslivet.

Yrkesgymnasiet är mycket viktigt och det är väsentligt att öka programmets attraktivitet och bredda målgrupperna. Ökad lokal-, regional- och nationell samordning är välkommet.

Vi ställer oss tveksamma till förslaget att stadsbidrag till ”yrkes-vux” ska villkoras med att ansökan måste göras av tre kommuner. Risker är att detta snarare hindrar än möjliggör för fler utbildningsplatser, framför allt i Stockholms stad, då den administrativa bördan ökar. Därtill skiljer sig stadens storlek och strukturen på arbetsmarknaden från övriga landet vilket gör det motiverat med ett Stockholmsundantag från regeln om samansökan, om regeringen väljer att gå vidare och genomföra förslaget.

Slutligen anser vi att förutbildningar på gymnasial nivå inom yrkeshögskolan bör inrymmas i den kommunala vuxenutbildningen, men i samverkan med yrkeshögskolan. Det möjliggör för kommunen att bygga utbildningskedjor och paket med förberedande kurser redan på grundläggande nivå som sedan kan växa upp till gymnasial nivå, för att slutligen ge behörighet till yrkeshögskolan.

I övrigt hänvisar vi till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Vi föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Välja yrke” (SOU 2015:97) hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 2 mars 2016

OLLE BURELL

EMILIA BJUGGREN

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Remissen ”Välja Yrke”, sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Stockholms län tillhör en av de regioner inom EU som har den absolut högsta befolkningsökningen. Det ställer mycket stora krav på den politiska ledningen och på att främja företagande och skapa förutsättningar för en hög jobbtillväxt. Dessvärre går såväl den rödgröna regeringen som den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm åt fel håll när det gäller att lösa de framtidsutmaningar vi står inför.

Vi ser vägledning som en viktig insats för ungdomarna, men vill varna för en övertro på att det är vägledningsinsatser som kommer att få fler elever att välja yrkesprogram. Ska yrkesutbildningarnas attraktivitet öka förutsätts andra slag av åtgärder, däribland samarbete med branschföretag.

Förslaget om att återinföra obligatorisk prao är en god tanke, men vi bedömer att den form utredningen föreslår snarast kan hindra skolor som kommit längre i att utveckla nya tillvägagångssätt för arbetslivssamverkan och anser att utredningen har fallit tillbaka i tidsstyrning i stället för mål och resultatstyrning. Det är positivt att även föredragande borgarråden poängterar detta i sin anförandetext. Prao på yrkesprogram i gymnasieskolan är i grund och botten bra och ska uppmuntras, men det kan försvåras av bristande ekonomiska förutsättningar, inte minst på grund av de statliga besparingar som genomförs på gymnasieskolan från och med innevarande år. Likaså ser vi inte något skäl för att inrätta ett övergripande nationellt råd för yrkesutbildning inom Skolverket, utan anser att mer tidsenliga och flexibla former för kommunikation mellan arbetslivet och utbildningsväsendets centrala delar behöver prövas.

Vi stöder utredningens förslag om ett begränsat försök med branschskolor för små yrkesområden. En förutsättning är att det finns ett tydligt branschengagement, att en satsning behöver göras med vuxenutbildning som volymmässig bas och att det kan göras sannolikt att satsningen har förutsättningar att bli framgångsrik.

I utredningen föreslås att ett av villkoren för att få statsbidrag för Yrkesvux är att minst tre kommuner söker gemensamt. Vi ställer oss kritiska till det förslaget eftersom det inte är anpassat efter de förutsättningar som finns i Stockholms stad och andra större städer. Det ska därför inte utgöra ett villkor för att kunna söka statsbidrag.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Johanna Sjö och Markus Nordström (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Intresset för gymnasieskolans yrkesprogram är vikande. Mot bakgrund av detta tillsattes Yrkesprogramsutredningen i slutet av 2013. Den 12 februari 2015 beslutade regeringen att ersätta samtliga tidigare utfärdade direktiv med ett samlat direktiv (dir 2015:15). I det nya direktivet gavs utredningen i uppdrag att lämna förslag som stärker den gymnasiala yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft, underlättar ungdomars övergång från skola till arbetsliv och förstärker den nationella kompetensförsörjningen.

Utredningen tar i sitt slutbetänkande utgångspunkt i tre typer av insatser som behövs för att öka yrkesutbildningarnas attraktivitet; 1) Bättre beslutsunderlag inför gymnasievalet, 2) Förbättring av tillgången till yrkesutbildningen samt 3) Förbättring av utbildningarnas kvalitet genom stärkt samverkan med arbetsmarknaden.

För att en elev i grundskolan ska vara väl förberedd för gymnasievalet behöver hen tidigt utveckla kunskaper om arbetslivet och olika yrkesområden samt få vägledning i valsituationen. Kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen i grundskolan varierar och utredningen föreslår att:

- Grundskolans läroplan och kursplaner ska förtydligas när det gäller kunskaper om arbetslivet.
- Alla elever i grundskolan och specialskolan ska ges möjlighet att genomföra minst två veckors prao, på en arbetsplats eller på ett yrkesprogram i gymnasieskolan.
- Arbetsmiljöverket ska få i uppdrag att informera huvudmännen om riskbedömningar vid prao.
- En utökad statlig satsning på yrkestävlingar¹ på regional, lokal och internationell nivå ska genomföras.

Utredningen föreslår också att en ny statlig utredning får i uppdrag att utveckla studie- och yrkesvägledningen i grundskolan.

För att yrkesprogrammen ska kunna attrahera nya grupper av elever och uppmuntra till mindre könsstereotypa utbildningsval krävs att skolorna blir medvetna om vikten av ett aktivt värdegrundsarbete. Utredningen föreslår att:

- Skolverket ska särskilt beakta behovet av värdegrundsarbete inom gymnasieskolans yrkesprogram.
- Skolinspektionen ska få i uppdrag att granska kvaliteten på värdegrundsarbetet inom gymnasieskolan.

Samverkan mellan arbetsmarknadens branschorganisationer och utbildningssystemet är avgörande för de gymnasiala yrkesutbildningarnas kvalitet och attraktionskraft. Sedan 2010 finns ett nationellt programråd för varje nationellt yrkesprogram, som forum för dialog mellan Skolverket och representanter för de yrkesområden som yrkesprogrammen utbildar för. Utredningen föreslår att:

- De nationella programrådets funktion inom Skolverket ska förtydligas.

¹ Yrkes-SM och yrkes-EM är exempel på yrkestävlingar

- Rådens ledamöter ska väljas med mandat från de organisationer de representerar.
- Skolverket, i samråd med rådens ledamöter, ska utarbeta riktlinjer för hur rådets arbete ska bedrivas.
- Idag saknas en nationell institutionell nivå där utbildningssystemet och arbetsmarknaden kan samverka. Utredningen föreslår att:
- Ett nationellt råd för yrkesutbildning inrättas med representanter från arbetsmarknadens parter, myndigheter och departement.
- Rådet ska samråda kring strategiska frågor och andra åtgärder, vara rådgivande till regeringen, samt komplettera och avlasta de nationella programråden.

Utredningens kartläggning visar att det finns någon form av kvalitetssäkring från en branschorganisation inom alla gymnasieskolans yrkesprogram, men inte inom alla inriktningar och yrkesutgångar. För att en bransch ska hitta en modell som passar dess förutsättningar och behov krävs enligt utredningen en vilja från branschens arbetsmarknadsparter att engagera sig, kunskaper om vilka kompetenser som krävs för att bli anställd i branschen och hur dessa kan säkras, samt ekonomiska och organisatoriska resurser.

För att stärka lokal samverkan genom de lokala programråden krävs uppföljande och stödjande åtgärder. Utredningen föreslår att det ska inrättas ett statsbidrag för regionala stödfunktioner för att fler branschorganisationer ska kunna bygga upp kapacitet för lokal samverkan kring gymnasial yrkesutbildning.

Med de metoder Skolinspektionen i dag använder i sin regelbundna tillsyn kan det vara svårt att upptäcka brister i yrkesinnehållet inom gymnasieskolans yrkesprogram. Utredningen föreslår att:

- Skolinspektionen får i uppdrag att undersöka hur riskbedömning inför urval av gymnasieskolor för regelbunden tillsyn kan utvecklas.
- Skolinspektionen ska undersöka om myndigheten kan ta hjälp av branschorganisationer som kvalitetssäkrare.

Många branschorganisationer efterfrågar möjligheter att ta ett större ansvar för smala yrkesutbildningar som har stor betydelse för arbetsmarknaden men riskerar att nedprioriteras av utbildningssystemet. Diskussionerna med branschorganisationer har lett fram till ett förslag om en försöksverksamhet (om fem läsår) med så kallade branschskolor. I förslaget ingår att:

- Branschskolan ska kunna ta emot gymnasieelever från hela landet i vissa yrkeskurser under delar av utbildningen.
- Huvudmannen för elevens gymnasieskola ska vid samarbete med en branschskola behålla ansvaret för elevens rättigheter och utbildningen i sin helhet. En elev ska ha rätt till stöd för inackordering vid undervisning på en branschskola.
- Huvudmannen ska ersätta branschskolan för dess kostnader. Utredningen föreslår ett statsbidrag som ersättning för huvudmannens kostnader.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 februari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig i stort positivt till förslagen i Yrkesprogramsutredningens betänkande. Yrkesgymnasiet är mycket viktigt för att säkerställa att alla barn och ungdomar i Stockholms stad får möjlighet till en utbildning som leder till möjligheter på arbetsmarknaden. Mot bakgrund av detta är det av stor betydelse att insatser görs för att öka programmens attraktivitet och bredda målgrupperna.

Kontoret instämmer i att studie- och yrkesvägledningen ska utgöra ett viktigt stöd inför valet av gymnasieprogram, och välkomnar därför utredningens förslag om att utveckla och förtydliga detta område. Kontoret ser också att det finns potential i att låta elever i åk 8 och 9 genomföra prao på ett yrkesprogram i gymnasieskolan men vill samtidigt peka på risken för att det blir alltför begränsat med arbetslivsorientering i ett sådant förslag.

Kontoret menar att obligatorisk prao inte alltid är det enda och bästa sättet att få kunskaper om arbetsliv, olika branscher och arbetsplatser. Emellertid är det viktigt att prao – eller alternativa arbetslivsorienterande aktiviteter – har tydliga syften och mål, med förarbete och efterarbete samt uppföljning, vilket utredningen också påpekar i sitt betänkande.

Stadsledningskontoret instämmer i att värdegrundsarbetet inom gymnasieskolans yrkesprogram måste förstärkas, framför allt för att stoppa trakasserier och kränkande behandling. Detta kan främst leda till minskade avhopp och byten från yrkesprogrammen. Kontoret menar att det krävs en bredare, samhällsövergripande ansats för att attrahera nya grupper av elever och uppmuntra till mindre könsstereotypa utbildningar och yrkesval.

Stadsledningskontoret välkomnar utredningens förslag om utvecklad och fördjupad samverkan med branschorganisationer, såväl för att säkra kvaliteten som för att utöka utbudet av smala yrkesutbildningar. Särskilt positivt är kontoret till den femåriga försöksverksamheten med branschskolor för vissa yrkesområden.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 2 februari 2016 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Sjö m.fl. (M) och Johan Fälldin (C) *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Ofelia Namazova (KD), som instämmer i det särskilda uttalandet från Johanna Sjö m.fl. (M) och Johan Fälldin (C).

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen har i huvudsak fokuserat på de delar i utredningen som direkt berör förvaltningens ansvarsområden. Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som presenteras i slutbetänkandet.

Branschskolor för vissa små yrkesområden, som har betydelse för arbetsmarknaden och som genom entreprenadavtal kan utbilda elever inom kommunal vuxenutbildning, ser förvaltningen som en tillgång och kan fylla ett arbetskraftsbehov i staden. Det är positivt att

Branschskolorna kan erbjuda både validering och fortbildning för yrkesverksamma personer. Det borgar för att utrikesfödda snabbare kan få inträde på arbetsmarknaden. Dock krävs att branschorganisation har ett brett samarbete om utbildning med flera arbetsgivare inom branschen. När man nu föreslår en så pass nyskapande reform bör man också kunna ställa krav på yrkeslärarnas pedagogiska utbildning och inte bara när det gäller lärarnas yrkeskunnande.

En förutsättning för en fungerande kompetensförsörjning är att utbildnings- och arbetsmarknadssystemets olika delar samverkar med varandra och med det omgivande samhället, inte minst med näringslivet. Yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (yrkesvux) spelar en viktig roll för kompetensförsörjningen i Stockholms stad. Inom arbetsmarknadsförvaltningen sker i dag ett omfattande arbete för att göra en regional behovsanalys av bristyrken i syfte att kunna matcha utbildning med efterfrågad arbetskraft. Arbetet sker i nära samarbete med Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsförvaltningen har inget emot att några kommuner eller en hel region samarbetar kring yrkesutbildningar. Storstaden Stockholms struktur och förutsättningar gör att förvaltningen dock ställer sig tveksam till att det ska vara ett villkor att statsbidraget ska sökas tillsammans med tre andra kommuner.² Förvaltningen ser en risk att den administrativa bördan blir alltför stor genom att olika avtal råder i kommunerna och med olika ersättningsnivåer.

Vad gäller förslaget att förutbildningar på gymnasial nivå ska kunna ges inom yrkeshögskolan i bristyrken och om det finns brist på behöriga sökande så anser förvaltningen att sådan utbildning kan rymmas inom den kommunala vuxenutbildningen men i samverkan med yrkeshögskolan. Detta ger möjlighet att kunna ge förberedande kurser redan på grundläggande nivå för att senare växla upp till kurser på gymnasial nivå för att slutligen ge behörighet till en utbildning inom yrkeshögskolan.

Stockholms län skiljer sig från landet i övrigt genom en polarisering där många inte avslutar gymnasiestudierna eller avslutar dem utan högskolebehörighet. För att öka andelen personer som avslutar sin utbildning kan vägledning och stöd i studier vara av avgörande betydelse. Kravet på att kommunen ska erbjuda studie- och yrkesvägledning vid planeringen och genomförandet av utbildningen samt att uppmärksamma och ta till vara deltagarens tidigare förvärvade kunskaper och kompetens kräver att antalet studie- och yrkesvägledartjänster utökas. Förvaltningen instämmer därför i utredarens förslag att en ny utredning bör komma med förslag om hur fler studie- och yrkesvägledare kan utbildas.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämndens beslutade vid sitt sammanträde den 4 februari 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen och därutöver anföra följande.

Prao- och arbetslivsorienterande verksamhet är fantastisk för unga människor. De får tidigt insyn, insikter och praktik i arbetslivet genom den. Att skolorna arbetar med det är också en del av skolans viktiga kompensatoriska uppgift. Vi delar förvaltningens synpunkt om att man inte ska kräva ett obligatoriskt prao av skolorna. Anledningen till det är att skolornas lokala kontext och egna arbete med arbetslivsanknytning, både prao och arbetslivsorientering, samt samverkan med arbetslivsföreträdare, behöver styra deras prioriteringar och upplägg av

² Stockholm 2010 – en utbildnings- och arbetsmarknadsprognos Länsstyrelsen i Stockholms län

verksamheten. Det är däremot viktigt att prao är en grundläggande del av stadens skolors arbetslivsorienterande verksamhet även fortsättningsvis.

Vi vill understryka vikten av det arbetet och att prioriteringen sker utifrån elevernas behov och skolans sammanhang. Vi vill tillägga att utvecklingen för studievägledarna, från att praktiskt arrangera praoplatser till ett mer handledande och strategiskt uppdrag, är viktig att värna också i framtiden. De behövs för att visa elever framtidens möjligheter, förbereda dem för de val de står inför och bredda deras perspektiv på arbetslivet

Reservation anfördes av Cecilia Brink m.fl. (M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Lotta Edholm m.fl. (L), reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för förvaltningens förslag.

Ersätтарыttrande gjordes av Christian Carlsson (KD), som hänvisade till Moderaternas reservation.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig generellt positiv till förslagen, men anser att prao inte bör göras obligatorisk. Förvaltningen anser att det idag finns många olika former för att ge elever ökad insikt och förståelse för arbetsliv och branscher, och att en reglering kan medföra inskränkningar i andra arbetssätt kring praktisk arbetslivsorientering.

Förvaltningen anser att villkoret att minst tre kommuner samverkar och ansöker om statsbidrag måste tillämpas med omdöme. Kommuners storlek och läge kan avgöra om samverkan är lämplig eller inte. Det kan finnas fall där en enskild kommun ska kunna ha rätt att söka statsbidrag.

Förstärk gymnasieskolans värdegrundsarbete (Kap 4)

Gymnasieskolans yrkesprogram är tydligt könsuppdelade. För att yrkesprogrammen ska kunna attrahera nya grupper av elever och uppmuntra till mindre könsstereotypa utbildningsval

Det behövs både reglerad och frivillig samverkan mellan gymnasieskolan och arbetsmarknaden (Kap 5)

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen. Förvaltningen anser att det även är viktigt att uppmärksamma värdegrundsarbetet i branscherna där eleverna både under och efter avslutad utbildning möter arbetslivet.

De nationella programråden fungerar som forum för kontinuerlig dialog mellan Skolverket och representanter för de yrkesområden som yrkesprogrammen utbildar för. Utredningen ser utvecklingsområden, bland annat att ett tydliggörande av rådets formella roll inom Skolverket samt rådsledamöternas begränsade inflytande över rådets dagordning och deras avsaknad av möjlighet att lyfta övergripande frågor till en högre organisatorisk nivå.

Stöd till lokal och regional samverkan (Kap 6)

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen. Förvaltningen välkomnar ett

tydliggörande av de nationella programrådets uppdrag och anser att en strategisk instans bör inrättas i någon form.

Förekomsten av lokala programråd varierar mellan yrkesprogrammen och för att stärka lokal samverkan genom de lokala programråden krävs stödjande och uppföljande åtgärder.

En försöksverksamhet med branschskolor för vissa små yrkesområden (Kap 7)

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget. Förvaltningen lyfter vikten av samverkan mellan kommuner och branscher.

Många branschorganisationer efterfrågar möjligheter att ta ett större ansvar för smala yrkesutbildningar som har stor betydelse för arbetsmarknaden, men som riskerar att nedprioriteras inom utbildningssystemet. Utredningens diskussioner med branschorganisationer inom olika yrkesområden har lett fram till ett förslag om en försöksverksamhet med så kallade branschskolor.

Lösningar på matchningsproblemen kan inte enbart sökas inom gymnasieskolan (Kap 8)

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen och anser att en försöksverksamhet är en bra väg att gå.

Utredningen lägger också förslag om förbättringar inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen och inom yrkeshögskolan

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Sjö m.fl. (M) och Johan Fälldin (C) enligt följande.

Vi instämmer i förvaltningens synpunkt om att villkoret att statsbidrag för Yrkesvux ska sökas tillsammans med tre andra kommuner känns inflexibelt med tanke på Stockholms storlek. Detta ska alltså inte utgöra ett villkor för att få söka statsbidrag.

Som mycket riktigt konstateras i tjänsteutlåtandet tillhör Stockholms län en av de regioner i EU som har den absolut högsta befolkningsökningen. Mycket stora krav ställs därför på den politiska ledningen hur man agerar för att se till att alla dessa snabbt får ett arbete och gör det möjligt att fler jobb växer fram genom en framgångsrik politik som gynnar företagande och tillväxt. Dessvärre går såväl den rödgröna regeringen som den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm åt fel håll när det gäller att lösa de framtidsutmaningar vi står inför.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Cecilia Brink m.fl. (M) enligt följande.

Vi ser vägledning som en viktig insats för ungdomarna, men vill varna för en övertro på att det är vägledningsinsatser som kommer att få fler elever att välja yrkesprogram. Skall yrkesutbildningarnas attraktivitet öka förutsätts andra slag av åtgärder, däribland samarbete med branschföretag.

Förslaget om att återinföra obligatorisk prao är en god tanke men vi bedömer att den form utredningen föreslår snarast kan hindra skolor som kommit längre i att utveckla nya tillvägagångssätt för arbetslivssamverkan och anser att utredningen fallit tillbaka i tidsstyrning i stället för mål och resultatstyrning. Prao på yrkesprogram i gymnasieskolan är en god tanke vilken dock kan försvåras av bristande ekonomiska förutsättningar, inte minst på grund av de statliga besparingar som genomförs på gymnasieskolan fr.o.m. innevarande år. Likaså ser vi inte något skäl för att inrätta ett övergripande nationellt råd för yrkesutbildning inom Skolverket, utan anser att man behöver pröva mer tidsenliga och flexibla former för kommunikation mellan arbetslivet och utbildningsväsendets centrala delar.

Vi stöder utredningens förslag om ett begränsat försök med branschskolor för små yrkesområden. En förutsättning är att det finns ett tydligt branschengagemang, att en satsning behöver göras med vuxenutbildning som volymmässig bas och att det kan göras sannolikt att satsningen har förutsättningar att bli framgångsrik.